

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Методичні вказівки до вивчення курсу
**«Self- проектна діяльність. Модуль 1. Технології
критичного мислення у проектуванні»**
для студентів спеціальності
«028. Менеджмент соціокультурної діяльності»
денної форми навчання

Суми
Сумський державний університет
2021

Методичні вказівки вивчення курсу «Self- проектна діяльність. Модуль 1. Технології критичного мислення у проектуванні» / укладач О.О. Туляков. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 39 с.

Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій

Зміст

Вступ	С. 5
Плани практичних занять із курсу	С. 16
Тема 1. Сутність та критерії ефективності критичного мислення у Self- проектуванні.....	С. 16
Тема 2. Аргументаційні основи Self- проектування.....	С. 19
Тема 3. Інвенція та діалектичні аспекти Self- проектуванні. Запитання та відповіді	С. 23
Тема 4. Мотиваційні складові проектування та диспозиція.	С. 26
Тема 5. Меморія у проектувальній роботі	С. 29
Тема 6. Акція у проектуванні: фізіологічні аспекти..	С. 33
Тема 7. Проектувальна акція: зовнішні фактори	
Тема 8. Психологічні аспекти Self- проектування. Мобілізація організму на мислення	С. 35
Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)	С. 37
Поточні контрольні роботи	С. 38
(проміжний модульний контроль).	
Звіт за результатами виконання практичних робіт	С. 39

Вступ

Ефективність проектної роботи безпосередньо залежить від ментальних аспектів, оскільки саме в них слід шукати результативні способи утворення, розробки та реалізації проектів у соціокультурній сфері. Рівень проектної ідеї може бути прийнятним, але перспектива залежить від оформлення думок, встановлення причинно-наслідкових формувань, стратегічного і тактичного бачення. Вказані обставини зумовлюють вирішальну роль критичного мислення у процесі підготовки у частині знань, вмінь та навичок з курсу «Self- проектна діяльність».

Вже на етапі задуму проекту потрібно використовувати критичне мислення у інвенційних та діалектичних аспектах. Далі потрібно зіставити проектні думки з мотиваційними складовими цільових груп.

Сучасний ефективний спеціаліст у проектуванні ураховує важливі фізіологічні аспекти. Вирішальну роль у цьому зв'язку відіграє розуміння сутності «домінанти» та вміння застосовувати механізми її використання з метою самообілізації й досягнення належного рівня уваги аудиторії. Неабияке значення мають і зовнішні аспекти проектної роботи (акція) – уміння обирати місце, час промови, враховувати оптимальні технології дихання, міміки, пантоміміки, застосовувати реквізит.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є базові засади класичної логіки, закони та форми мислення, теорія аргументації, закони діалектики, фізіологічні та психологічні аспекти мовлення.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі навчального плану: навчальна дисципліна ґрунтується на знаннях і вміннях, здобутих студентами в процесі вивчення шкільних курсів

«Українська мова» та «Українська література», курсів «Логіка», «Філософія», «Психологія».

Мета та завдання курсу

Метою дисципліни є набуття знань та навичок щодо технологій критичного мислення у процесі підготовки та реалізації Self- проектної діяльності. Головним теоретичним підґрунтям курсу є фізіологічні основи мислення (вчення про «домінанту», нейрофізіологічні аспекти (дефолтна система мозку, центральна виконавча система та система визначення пріоритету мозку), психологічні доробки (вченн про гештальд), логіка у частині форм та законів мислення, доказу та спростування).

Завдання курсу:

надати базові знання про сутність, особливості та перспективи;

надати конкретні знання про логічні, мовні, фізіологічні, психологічні, меморіальні та атрибутивні механізми проекту;

визначити значущість і сферу застосування знань з дисципліни у професійній діяльності;

виявити конкретні ситуації, у яких застосування знань з риторики призводить до ефективного виконання завдань;

репрезентувати та апробувати методики підготовки проекту; заснувати систематичні практики роботи над вдосконаленням навичок.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів, по 4 теми в кожному. Дисципліна є основною для студентів спеціальності «028. Менеджмент соціокультурної діяльності».

Теоретичним підґрунтям курсу є принцип єдності свідомості й діяльності та принцип динамічного розвитку особистості. Методологічно домінантним завданням кожного студента є набуття знань та навичок побудови публічної промови, а також усних і письмових звернень у форматах, що є вживаними в процесі виконання професійних обов'язків та організації життєдіяльності. Практичне застосування набутих знань у форматі виголошення фрагментів промови та промови в цілому свідчить про високий рівень оволодіння теоретичними знаннями, сформованість навичок як складової зрілості особистості людини та її професіоналізм.

Очікувані результати навчання

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність працювати в команді.

Вивчення цієї навчальної дисципліни спрямоване на формування в студентів таких *базових компетенцій*:

- здатності послуговуватися культурою наукового мислення, базовими науковими та спеціальними психологічними методами пізнання;
- здатності і готовності використовувати категоріальний апарат віктимології та профайлінгу для вирішення типових і

нових завдань у різних галузях майбутньої професійної діяльності;

– здатності і готовності до безоціночного ставлення як базової вимоги основних активних форм роботи психолога;

– здатності і готовності до проведення бібліографічної та інформаційно-пошукової роботи з подальшим використанням даних під час вирішення професійних завдань та оформлення наукових доробок;

– уміння самостійно використовувати діагностичний віктимологічний інструментарій, визначати мету й завдання конкретного дослідження у сфері профайлінгу;

– здатності інтерпретувати результати дослідження, володіння навичками популяризації психологічних знань, рекомендацій щодо використання результатів психологічних досліджень та інновацій володіння навичками формування установок, спрямованих на здоровий спосіб життя, гармонійний розвиток, продуктивне поєднання віртуальної та реальної активності людини.

Загальнокультурні компетенції:

– здатність і готовність до розуміння сучасних концепцій світогляду, усвідомлення тенденцій розвитку наукового знання, актуальних завдань психологічної науки загалом;

– здатність і готовність до володіння культурою наукового мислення, узагальненням, аналізом і синтезом фактів і теоретичних положень;

– здатність і готовність до проведення бібліографічної та інформаційно-пошукової роботи з подальшим використанням

даних під час вирішення професійних завдань та оформлення наукових статей, звітів, висновків тощо;

– здатність і готовність до оволодіння основними методами, способами й методиками одержання, зберігання, перероблення теоретичної та емпіричної інформації.

У результаті вивчення цієї навчальної дисципліни студенти повинні:

1) знати:

- базовий категоріальний апарат логічних, діалектичних мовних, психологічних та фізіологічних аспектів проектування;
- методологію побудови та виголошення ефективної проектування;
- форми й закони мислення;
- складові аргументаційного процесу;
- фізіологічні аспекти риторики в частині змісту та застосування терміну «домінанта»;
- художні засоби вираження думок;
- стратегії роботи з пам'яттю;
- акційні механізми проектування.

2) уміти:

- застосовувати знання, навички та вміння для побудови й виголошення звернення, промови;
- правильно формулювати тезу, добирати аргументи й забезпечувати демонстрацію у формі логічних умовиводів;
- використовувати ефективні стратегії підготовки та виголошення звернення, промови;

- добирати ефективні художні засоби вираження власних думок;
- проводити аналіз аудиторії з огляду на мотиваційні аспекти;
- застосовувати психологічні й фізіологічні механізми привернення уваги аудиторії;
- володіти акційними та меморіальними механізмами підготовки й виголошення промови, звернення.

3) володіти:

- навичками критичного мислення в процесі відтворення тез та добирання аргументів;
- навичками публічного виголошення промови, звернення;
- навичками використання сучасних інформаційних технологій з метою утворення власного медіа- контенту;
- базовими уявленнями про розділи класичної риторики;
- стратегіями роботи з пам'яттю;
- способами привернення уваги аудиторії до промови, звернення.

4) мати уявлення про:

- інвенцію, диспозицію, меморію, акцію та елокуцію;
- форми й закони мислення;
- процес аргументації та його складові;
- художні засоби донесення змісту звернення, промови;
- фізіологічні та психологічні аспекти побудови й виголошення промови, звернення;
- специфіку функціонування пам'яті;
- зовнішні та внутрішні способи забезпечення ефективності звернення, промови.

Освітні технології

Концептуальна особливість цього курсу – паралельне включення трьох видів навчальної активності: лекцій, практичних занять та підготовки публічної промови. Якщо усталений зв'язок перших двох активностей природній та апробований, то наявність третьої складової вимагає спроможності безпосередньо впроваджувати навчальний матеріал у практику. Така тріада має важливий практичний зміст у частині набуття навичок через безпосередню апробацію. Підсумком вивчення дисципліни повинен стати конкретний ораторський продукт – публічна промова.

Важливо усвідомлювати, що аби поєднати тріаду, потрібно практикувати інтерактивний компонент упродовж усіх трьох видів навчальної роботи. Водночас потрібно бути готовими включитися в роздуми, формулювання запитань, підготовку рішень.

Тепер охарактеризуємо кожні з трьох видів навчальної діяльності, що будуть застосовані упродовж курсу. Лекція-візуалізація побудована методом демонстрації фото-матеріалу як головного механізму сприйняття сенсів. Головне на лекції – усвідомити зміст основних понять та зіставити їх із конкретною технологією використання і промові, зверненні. Так, під час розгляду теми «Меморія» потрібно, з одного боку, розуміти механізми роботи людської пам'яті, з іншого боку – знати три способи запам'ятовування текстів, а також – у які способи наданий контент використати в промові.

Мета застосованого в цьому курсі евристичного навчання полягає в тому, щоб дати можливість творити знання, створювати освітню продукцію з усіх навчальних предметів, навчити самостійно вирішувати проблеми, що при цьому виникають. Тут

працювати потрібно на практичних заняттях та самостійно, впроваджуючи знання в процес підготовки підсумкової публічної промови. Метод демонстрації використовують у частині підготовки презентацій задля ілюстрації промови: підбір, диспозиція, способи виголошення.

Проектний метод присутній у цьому курсі в ключових своїх складових. Задум промови спрямований на формулювання проектної мети, цільової групи та завдань. Процес підготовки промови – це проектні заходи, активності. Безпосереднє виголошення промови відіграє роль головного проектного заходу, аналіз зворотнього зв'язку – оцінювання результатів проекту.

Сценарій вивчення дисципліни

Курс поділяють на три етапи. Перший із них складається з лекцій-візуалізацій, на який буде надано теоретичний матеріал у контексті задач підготовки проекту. Одночасно зі студентами свою промову готує викладач. Відбувається обмін думками, досвідом. Головне завдання – усвідомити зміст етапів підготовки промови, звернення в цілому, у діалектичному зв'язку п'яти складових класичної риторики.

Другий етап – практичні заняття, на яких відбувається засвоєння теоретичного матеріалу одночасно з відпрацюванням навичок щодо промови. Розгляд певної тематики зіставляють із відповідними завданнями щодо промови.

Третій етап – попереднє виголошення промови, її аналіз, робота над помилками, а згодом – запис промови на відео та його публічне поширення. У разі успішного проходження третього етапу студент може виконати фінальну проектну задачу – проаналізувати реакцію аудиторії.

Оцінювання результатів роботи студентів на заняттях здійснюють згідно з регламентом.

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 годин (5 кредитів); лекцій – 16 годин, практичних – 16 годин, СРС – 118 години; ПМК.

2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання – 1, модульних циклів – 2.

3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R = 100 балів.

4. **Розподілення рейтингових балів (далі – б.) за видами навчальної роботи:**

а) виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист) – 40 б.;

б) звіт за виконання практичних робіт $10 \times 4 = 40$ б.;

с) проміжний модульний контроль – $10 \times 2 = 20$ б.;

Поради студентам

Відчуття мотивації. Перше заняття має важливе значення у зв'язку з націленістю на усвідомлення практичного значення дисципліни задля якісного виконання професійних функцій та організації власної життєдіяльності.

Розуміння цілісності. Потрібно репрезентувати риторичу в цілому, в органічному зв'язку п'яти складових – інвенції, диспозиції, елокуції, меморії та акції. Також потрібно усвідомити домінуючі ролі фізіологічних та логічних аспектів – найбільш глибоких та потребує здатності до належного рівня абстрактного мислення.

Готовність до паралельних навчальних активностей.

Упродовж лекційного етапу важливо пройти попередній етап роботи над промовою: віднайти задум, розвинути його, формувати тезу, підбирати аргументи, визначати демонстрацію, осмислити сенс та значення художніх засобів, опрацювати техніки роботи з пам'яттю, почати розглядати варіанти акційних елементів. Головний етап підготовки промови відбувається упродовж проведення практичних занять. Тут потрібно ухвалювати конкретні рішення щодо власної промови та готувати її до виголошення. На третьому етапі потрібно забезпечити присутність у промові елементів усього курсу.

Усвідомлення ключової ролі логічних аспектів. Варто звернути увагу, що практичним завданням курсу є підготовка саме академічної промови. Її ознака – адекватне використання форм та законів мислення, способів аргументації. Це надає виступу науковий статус, зумовлений використанням теоретичних узагальнень та коректних логічних механізмів. Потрібно розуміти, що в академічному вимірі поняття «спонукати до через переконання» пов'язане з терміном «логічно довести».

Бачення перспектив упровадження. Промова та звернення – риторичні продукти, які об'єктивно постійно використовують у процесі професійної комунікації. Промова передбачає присутність трьох необхідних елементів класичного доказу – тези, аргументів та демонстрації. Зверненням визначають окрему думку, спрямовану з метою спонукання до усвідомлення та дії. Отже, як промова, так і звернення – найбільш уживані форми професійної комунікації, цілісне опанування якими і є завданням курсу «Ораторське мистецтво».

Міждисциплінарний дискурс. Упродовж курсу відбудуватиметься звернення до теоретичного матеріалу доволі різ

Плани практичних занять із курсу «Ораторське мистецтво»

Тема 1. Сутність та критерії ефективності критичного мислення

Теоретичні поняття: критичне мислення, духовний вимір, закон достатньої підстави, стратегія, тактика.

План

1. Критичне мислення та ефективне мислення – формування бажаного результату та рух до нього.
2. Духовний вимір критичного мислення.
3. Закон достатньої підстави.
4. Актуальність критичного мислення у сучасній Україні.
5. Стратегія і тактика критичного (ефективного мислення).

Критичне (ефективне мислення) – активне відображення дійсності з метою визначення бажаного результату (стратегія), руху до нього (тактика) та досягнення результату.

Вищий сенс мислення у духовному вимірі. ДУХ - потенціал творчої активності, того переходу від стану речей до стану ідей (і навпаки), що постійно здійснюється всередині діяльності.

Дух характеризує самоздійснення суб'єкта, його здатність відтворювати себе у предметному світі та «розпредмечувати» цей світ через творчу особистість.

Здатність мислити надано людині природою від народження. Отже, мислять усі. Питання полягає у ступені досконалості мислення.

Закон достатньої підстави – основа критичного мислення. «Думка не може бути визнана істиною, якщо ця істинність не доведена іншими думками, істинність яких не викликає сумнівів».

Готфрід Вільгельм Лейбніц.

Законом виражається доказовість мислення

Актуальність практичного мислення в Україні сьогоднішнього дня.

1. Практичне мислення допоможе вижити в умовах економічної кризи. При визначеному ООН межі бідності в \$5,0 на добу мінімальна зарплатня у сучасній Україні \$4,4 на добу, а мінімальна пенсія- \$1,5 на добу.

2. У період змін утворюються можливості для самореалізації. Для цього потрібно мислити.

3. Спотвореність та низька присутність філософського знання.

4. Наявність тестування з критичного мислення при прийомі на роботу та при складанні ЗНО.

Завдання для самостійної роботи студенти (далі – СРС)

1. Сформулювати думку та розробити перспективні напрями її розвитку з урахуванням ефективності.

2. Розробити стратегічну мету і тактичні способи її практичної реалізації.

Список рекомендованої літератури

1. Гуцан О. М. Дослідження сутності мотиваційних теорій: сучасні, теорії атрибуції та поля / О. М. Гуцан // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». – 2017. – № 24(1246). – С.26–30.

2. Іллін Є. П. Мотиви і мотивація / Є. П. Іллін ; переклад із рос. мови, передмова та примітки Т. В. Тадеєвої. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2013. – 512 с.

3. Кизима В. Діалектика / В. Кизима // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. — Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. – 742 с.

4. Колотілова Н. А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку : монографія / Н. А. Колотілова. – Київ : Центр навчальної літератури. – 2019. – 272 с.

5. Колотілова Н. А. Риторика : навч. посіб. / Н.А.Колотілова. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 232 с.

6. Конверський А. Є. Критичне мислення : підручник для студентів начальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей / Конверський А. Є. Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 344 с.

7. Конверський А. Є. Сучасна логіка. Класична та некласична. / Конверський А. Є. – Київ : Центр навчальної літератури, 2018. – 296.

8. Логіка : підручник / за заг. ред.: В. Д. Титов, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2005. – 208 с.

9. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Логіка» [Електронний ресурс] / уклад. О. Г. Дарнопих [та ін.] . -

Електрон. текстові дані. – Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. – 110 с. – Режим доступу: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/255-lohika.html>

10. Психологічний словник / авт.-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергєєнкова / За ред. Н. А. Побірченко. – Київ: Наук. світ, 2007. – 274 с.

11. Ухтомский, А. (1950). Доминанта как рабочий принцип нервных центров. Собр соч. в 6-ти т. Т. 1. С. 124-156.

Тема 2. Аргументаційні основи проектування

Теоретичні поняття: логічний доказ, аргументарний процес, опонент, пропонент, аудиторія, закон достатньої підстави, теза, аргументи, демонстрація, логічний аргумент, нелогічний аргумент, дедукція, індукція, аналогія, прямий доказ, непрямий доказ.

План

1. Логічний доказ.
2. Аргументарний процес та його учасники.
3. Закон достатньої підстави як наукове джерело логічного доказу.
4. Склад доказу (теза, аргументи, демонстрація).
5. Види логічних та нелогічних аргументів.
6. Види умовиводів (дедукція, індукція та аналогія).
7. Прямий та непрямий доказ.

Структуруювальним аспектом риторики є визначення та розроблення логічних механізмів побудови промови. Ознак науковості та об'єктивності виступ набуває винятково в разі, коли він відповідає атрибутам логічного доказу. У разі його успішної побудови та відтворення з'являється можливість організації

аргументарного процесу, учасниками якого є пропонент (той, хто доводить), опонент (той, хто критично оцінює) та аудиторія, що осмислює доказ та формує рішення.

Онтологічним джерелом доказу є один із чотирьох законів мислення – закон достатньої підстави, відкритий Готфрідом Лейбніцем. Цей закон стверджує, що думка не може бути визнаною істинною, якщо ця істинність не випливає з інших думок, істинність яких не викликає сумнівів.

Коректна побудова доказу передбачає формулювання трьох необхідних складових: тези (судження, істинність якого доводять), аргументів (категорично істинні судження, за допомогою яких доводять тезу) та демонстрації (виду умовиводу, використovanого для зв'язку тези та аргументів).

Процес визначення аргументів передбачає обрання оптимального логічного аргументу з фактів дійсності, теоретичних та емпіричних узагальнень, аксіом та визначення понять. Важливість цього процесу визначена тією обставиною, що лише логічні аргументи надають доказу науковий статус. Такий статус не надають нелогічні аргументи (зокрема – аргумент до публіки, аргумент до мас, аргумент до сили, аргумент до авторитету, аргумент до жалю). Однак варто враховувати ефективність нелогічних аргументів з огляду на їх вплив на емотивну царину аудиторії.

Логічну демонстрацію здійснюють за допомогою трьох видів логічних умовиводів: дедуктивного, індуктивного та умовиводу за аналогією. Їх визначення обумовлене способом руху думки та можливостями пошуку. З огляду на ситуативні аспекти є можливістю використовувати прямий доказ (безпосередньо

аргументами) та непрямий доказ (через формулювання антитези та з використанням логічного закону виключеного третього).

Завдання СРС

Навести приклад зі сфери майбутньої професійної діяльності, який би демонстрував аргументарний процес. Визначити учасників цього процесу, запропонувати модель доказу, використати логічні та нелогічні аргументи, вид демонстрації. Використати прямий та непрямий докази.

Список рекомендованої літератури

1. Колотілова Н. А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку : монографія / Н. А. Колотілова. – Київ : Центр навчальної літератури. – 2019. – 272 с.

2. Колотілова Н. А. Риторика : навч. посіб. / Н.А.Колотілова. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 232 с.

3. Конверський А. Є. Критичне мислення : підручник для студентів начальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей / Конверський А. Є. Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 344 с.

4. Конверський А. Є. Сучасна логіка. Класична та некласична. / Конверський А. Є. – Київ : Центр навчальної літератури, 2018. – 296.

5. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Логіка» [Електронний ресурс] / уклад. О. Г. Дарнопих [та ін.] . - Електрон. текстові дані. – Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. – 110 с. – Режим доступу: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/255-lohika.html>

6. Логіка : підручник / за заг. ред.: В. Д. Титов, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2005. – 208 с.

Тема 3. Інвенція та діалектичні аспекти проектування.

Запитання та відповіді

Теоретичні поняття: інвенція, диспозиція, діалектичний закон, логічне запитання, уточнювальне запитання, доповнювальне запитання, відкрите запитання, закрите запитання, дискурс, логічна відповідь.

План

1. Сутність проектної інвенції та способи її визначення.
2. Діалектичний закон єдності та боротьби протилежностей у процесі інвенції.
3. Дія закону переходу кількісних змін у якісні під час планування проекту.
4. Функція закону заперечення заперечення в плануванні розвитку думки.
5. Логічне запитання: сутність та склад.
6. Уточнювальне й доповнювальне запитання.
7. Відкрите та закрите запитання.
8. Риторичне запитання.
9. Дискурс.
10. Правила побудови логічної відповіді.
11. Обговорення тез промов.

Цим практичним заняттям розпочинається важливий етап підготовки проекту. Перший розділ риторики – інвенція, спрямований на відтворення задуму майбутнього виступу. Аби задум сформувався у вигляді цілісної осмисленої тези, потрібно засвоїти закони діалектики, відкриті Георгом Гегелем: закон єдності та боротьби протилежностей, закон переходу кількісних змін у якісні, закон заперечення заперечення. Використовуючи ці закони, оратор може розвинути свою думку.

Такий розвиток варто здійснювати, формуючи логічні запитання та відповіді. Отже, у зв'язку з цим потрібно знати сутність логічного запитання та його види. У такий спосіб мовець стає спроможним осмислити «змістову орбіту», пов'язану з його виступом. А це зі свого боку надає можливість усвідомити сутність дискурсу та відкриває шлях організаціям дискурсів.

Підсумковим етапом заняття є обговорення можливих тез виступів у формі проблемного логічного судження – їх тематики, змісту, актуальності, практичного значення та очікуваного ефекту.

Завдання СРС

Обрати тематику публічного виступу, визначити його актуальність та практичне значення, усвідомити очікуваний ефект. Сформулювати тезу власної публічної промови у вигляді

проблемного логічного судження. Визначити запитання всіх типів, пов'язаних з тезою.

Список рекомендованої літератури

1. Кармишева Н. Евристика / Н. Кармишева. – Львів, 2013.
2. Кизима В. Діалектика / В. Кизима // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. — Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. – 742 с.
3. Колотілова Н. А. Риторика : навч. посіб. / Н.А.Колотілова. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 232 с.
4. Конверський А. Є. Критичне мислення : підручник для студентів начальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей / А.Є. Конверський. – Київ : Центр учбової літератури, 2018 – 344 с.
5. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Логіка» [Електронний ресурс] / уклад. О. Г. Дарнопих [та ін.] . - Електрон. текстові дані. – Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. – 110 с.
6. Логіка : підручник / за заг. ред.: В. Д. Титов, Нац. юр. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2005. – 208 с.

Зразок тестів для контролю знань

1. Яким діалектичним законом визначають тяглість, спадковість:

- a) закон переходу кількісних змін у якісні;
- b) Закон єдності та боротьби протилежностей;
- c) Закон заперечення заперечення.

3. Який вид логічного запитання стимулює дискусію:

- a) відкрите;
- b) закрите;
- c) риторичне;
- d) уточнюче;
- e) доповнююче.

Тема 4. Мотиваційні складові проектування та диспозиція

Теоретичні поняття: мотиви, «базові» інстинкти, кількісні показники, якісні показники, диспозиція.

План

- 1. Способи аналізу аудиторії з огляду на мотиваційні аспекти.
- 2. Види мотивів: «базові інстинкти», мотиви щодо професійної активності, духовна мотивація.
- 3. Аспекти планування промови з огляду на кількісні та якісні показники аудиторії.
- 4. Логічна диспозиція: сутність та способи оптимальної побудови.

5. Визначення тез.

Мотиваційні аспекти проектування розглядають у контексті стратегічного завдання досягнення ефекту промови. Вплив на аудиторію можливо забезпечити в разі, якщо торкнутися фізіологічної, психологічної, ментальної та метафізичної сфери особистості. Для цього потрібно знати зміст та специфіку цих сфер, уміти їх визначити та пов'язувати з промовою.

Кількісні та якісні показники аудиторії є інформацією для визначення змісту звернення, а також для формування диспозиції – порядку розташування думок у промові.

На цьому занятті продовжують роботу над промовою в частині остаточного формулювання та погодження тези.

Завдання СРС

Розробити та запропонувати варіант диспозиції в промові, враховуючи мотиваційні аспекти, кількісні та якісні показники аудиторії.

Визначити спосіб доказу тези промови: запропонувати логічні та нелогічні аргументи, визначити оптимальні типи умовиводів (логічна демонстрація).

Список рекомендованої літератури

1. Василенко В. А. Академічна риторика : навч. посіб. для студ. гуманіт. ф-в вищ. навч. закл. / В. Василенко, В. Герман : Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, Сум. філ. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – Суми : Наталуха А. С., 2018. – 275 с.

2. Гамова Г. І. Ораторське мистецтво : навч. посібник / Г. І.

Гамова ; Національна академія держ. управління при Президентіві України. Харківський регіональний ін-т держ. управління. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2017. – 172 с.

3. Гуцан О. М. Дослідження сутності мотиваційних теорій: сучасні, теорії атрибуції та поля / О. М. Гуцан // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». – 2017. – № 24(1246). – С.26–30.

4. Іллін Є. П. Мотиви і мотивація / Є. П. Іллін ; переклад із рос. мови, передмова та примітки Т. В. Тадеєвої. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2013. – 512 с.

5. Колотілова Н. А. Риторика: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 232 с.

6. Конверський А. Є. Критичне мислення : підручник для студентів начальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. Київ : Центр учбової літератури, 2018 - 344 с. \

7. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посіб. / Г.С.Онуфрієнко. – К. : Кондор, 2018. – 588 с.

8. Сагач Г. М. Ділова риторика . Мистецтво риторичної комунікації' /Г. М. Сагач – Київ : Зоря, 2016.

9. Чибісова Н. Г. Риторика : навч. посіб. / Н.Г. Чибісова, О.Я.Тарасова – К. .' Центр навч. літ., 2013. – 228 с.

10. Corbet P. J. E. Classical Rhetoric for the Modern Student / Edward P. J. Corbett, Robert J. Connors. — Oxford University Press, 2018. — 578 p.

Зразок тестів для контролю знань

1. До «базових» інстинктів (за П. Сорокіним) не належить:

- a) прагнення до самозбереження;
- b) інстинкт групового самозбереження;

- с) наміри щодо самоствердження у суспільстві;
- д) набуття приватної власності;
- е) інстинкт індивідуальної свободи.

2. Риторична диспозиція – це:

- а) розташування думок у промові;
- б) задум щодо публічного вступу;
- с) мовні засоби посилення ефекту від промови;
- д) планування місця виступу;
- е) визначення кількісних показників аудиторії.

Тема 5. Меморія у проектувальній роботі

Теоретичні поняття: меморія, механістичний спосіб запам'ятовування, логічний спосіб запам'ятовування, мнемотехнічний спосіб запам'ятовування.

План

1. Сутність меморії.
2. Механічний спосіб запам'ятовування промови.
3. Логічний спосіб запам'ятовування промови.
4. Мнемотехнічний спосіб запам'ятовування промови.
5. Способи осмислення матеріалу.
6. Меморія та методи оптимального планування риторичної діяльності.
7. Осмислення мнемотехнічних форм промови.

Меморія є передостаннім розділом риторики, об'єктом вивчення якого є людська пам'ять, стратегії та технології роботи з нею. Потрібно усвідомити сутність та механізм використання трьох способів запам'ятовування – механістичного, логічного й мнемотехнічного.

Їх вибір та формати використання залежать від особистих характеристик мовця, однак у разі наявності намірів довести правильність своїх думок переконливо, науково, оратору варто запам'ятати тезу, аргументи, демонстрацію.

Завдання СРС.

Визначити аспекти промови, що потрібно запам'ятати. Використати три способи запам'ятовування.

Список рекомендованої літератури

1. Василенко В. А. Академічна риторика : навч. посіб. для студ. гуманіт. ф-в вищ. навч. закл. / В. Василенко, В. Герман : Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, Сум. філ. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – Суми : Наталуха А. С., 2018. – 275 с.

2. Гамова Г. І. Ораторське мистецтво : навч. посібник / Г.І.Гамова ; Національна академія держ. управління при Президенті України. Харківський регіональний ін-т держ. управління. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2017. – 172 с.

3. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посіб. / Г.С.Онуфрієнко. – К. : Кондор, 2018. – 588 с.

4. Сагач Г. М. Ділова риторика . Мистецтво риторичної комунікації' /Г. М. Сагач – Київ : Зоря, 2016.

5. Чибісова Н. Г. Риторика : навч. посіб. / Н.Г. Чибісова, О.Я.Тарасова – К. : Центр навч. літ., 2013. — 228 с.

6. Corbet P. J. E. Classical Rhetoric for the Modern Student / Edward P. J. Corbett, Robert J. Connors. — Oxford University Press, 2018. — 578 p.

Зразок тестів для контролю знань

1. Спосіб запам'ятовування через формування образів:

- а) логічний;
- б) мнемотехнічний;
- в) механістичний;
- г) образний;
- д) атрибутивний.

2. Що потрібно запам'ятати оратору в разі наявності наміру науково довести тезу:

- а) художні засоби;
- б) застосовані образи;
- в) логічну складову;
- г) аргументацію;
- д) вступ та висновки.

Тема 6. Акція у проектуванні: фізіологічні аспекти

Теоретичні поняття: акція, домінанта, фізіологічний аспект, рефлекторна система, нервовий центр, осередок збудження, пригнічення активності нервових центрів.

План

1. Сутність акції.
2. Вчення про домінанту.
3. Фактори ключової ролі домінанти в ефективності промови.
4. Осмислення промови з огляду на вчення про домінанту.

Фізіологічні аспекти риторики мають вирішальне значення в досягненні ефекту, оскільки вони пов'язані з умінням оратора максимально мобілізувати себе та слухачів до сприйняття сенсу звернення. Ключовим терміном фізіологічного характеру є «домінанта» – тимчасово пануюча рефлекторна система, яка обумовлює роботу нервових центрів, що надає змогу спрямувати поведінку.

Значення «домінанти» також позначають тим, що смислове сприйняття аудиторією промови в силу певних обставин може бути вельми обмеженим.

Завдання СРС

Запропонувати стратегію виголошення промови з урахуванням характерних ознак домінанти. Запропонувати заходи, аби забезпечити домінуючу роль тези та аргументів.

Список рекомендованої літератури

1. Беяева, С. (1970). Методологический анализ концепции А. А. Ухтомского. Кандидат философских наук. Московский государственный университет им. М. В. Ломоносова.
2. Коробкова, С. (2000) Антропология А. А. Ухтомского в контексте русского естественнонаучного («физиологического»)

материализма. Кандидат философских наук. Санкт-Петербургский государственный университет.

3. Каликанов, С. (2002). Учение А. А. Ухтомского о доминанте: историко-философский анализ. Кандидат философских наук. Московский государственный университет им. М.В.Ломоносова.

4. Васильев, Л. (1950). Принцип доминанты в психологии. Вестник ЛГУ. № 9. С. 32–43.

5. Ярошевский, М. (1975). Социально-философские проблемы науки и человека (К 100-летию со дня рождения А.А.Ухтомского). Вопросы философии. № 5. С. 119–132.

6. Зинченко, В. (2004). Алексей Алексеевич Ухтомский и психология (к 125 –летию со дня рождения). Вопросы психологии. № 4. С.79–97.

7. Кругликов, Р. (1988). А. А. Ухтомский и теоретическая физиология. Нервная система. Вып. 26. С. 5–17. Учение А.А.Ухтомского о доминанте и современная нейрофизиология: Сб. науч. тр. / АН СССР, Отд-ние физиологии; Под ред. А. С. Батуева и др. – Ленинград : Наука: Ленингр. отд-ние, 1990. – 310 с.

8. Ухтомский, А. (1950). Доминанта как рабочий принцип нервных центров. Собр соч. в 6-ти т. Т. 1. С. 124-156.

9. Психологічний словник / авт.-уклад. В. В. Синявський, О.П. Сергєєнкова / За ред. Н. А. Побірченко. – Київ: Наук. світ, 2007. – 274 с.

10. Ухтомский, А. (1997). Заслуженный собеседник: Этика. Религия. Наука Текст. Рыбинск. – 576 с.

11. Ухтомский, А. (2002). Доминанта. Статьи разных лет Текст. Санкт-Петербург: Питер. – 448 с.

Зразок практичних завдань для контролю знань

1. Охарактеризувати власну промову з точки зору теорії домінанти.
2. Описати власну стратегію уникнення появи та впливу інших не пов'язаних із виступом домінант.

Тема 7. Проектувальна акція: зовнішні фактори

Теоретичні поняття: акція, інтонування, наголоси, паузи, жести, техніка дихання, техніка мовлення, реквізит.

План

1. Способи планування зовнішнього вигляду оратора.
2. Правила визначення місця промови.
3. Інтонування.
4. Наголоси та паузи.
5. Риторичні жести: роль і способи здобуття навичок.
6. Техніка дихання й техніка мовлення.
7. Реквізит.
8. Аналіз промов з огляду на зовнішні фактори.

Акція – завершальний розділ риторики, котрим визначають специфічні зовнішні та внутрішні фактори виголошення промови, а саме: місце промови, зовнішній вигляд оратора, жести, наголоси, паузи, реквізит. Відпрацьовують техніку дихання.

Звісно, що вдосконалення у зазначених аспектах повинно відбуватися системно та постійно. Завдання цього заняття – започаткувати це в процесі у процесі підготовки промови.

Завдання СРС

Підготувати проект в частині визначення місця, зовнішнього вигляду, реквізиту. Відпрацювати жести, наголоси та паузи. Записати промову на відео. Розмістити відео у відкритому доступі та проаналізувати реакцію аудиторії. Виголосити проекту промову на публічному заході або в колі слухачів та проаналізувати реакцію аудиторії.

Список рекомендованої літератури

1. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : навчальний посібник / В. М. Вандишев – К. : Кондор, 2013.
2. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.
3. Куньч З. Риторичний словник. – Київ : Рідна шк., 2012. – 342 с.
4. Пономарів О. Д. Культура слова / О. Д. Пономарів К.: Либіль. – 2017.
5. Риторика : навчально-методичний посібник / П.С.Каньоса. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2016. – 131 с.

Зразок практичних завдань для контролю знань

1. Виголосити фрагменти промови, у яких враховані акційні аспекти. Обґрунтувати доцільність їх використання.
2. Запропонувати стратегії постійної роботи над технікою дихання.

Тема 8. Психологічні аспекти Self- проектування. Мобілізація організму на мислення

Теоретичні поняття: гештальт, дефолтна система мозку, мережа визначення пріоритету головного мозку та центральна виконавча система мозку.

План

1. Гештальт і принцип цілісності.
2. Критерії обрання гештальту.
3. Спосіб розробки стратегії і тактики гештальту: концептуальна карта і факт-карта.
4. Дефолтна система мозку: сутність та методика визначення.
5. Число Донбара.
6. Мережі мозку: мережа визначення пріоритету та центральна виконавча мережа.

Гештальт – об'єкт дійсності, який людина має виконати повністю (закрити гештальт).

«Незакриті гештальти» – причина людських страждань. Завершені гештальти – джерело душевного спокою.

Критерії обрання гештальту: реалістичність та відповідність душевним нахилам. Варто залишити безперспективні гештальти.

Як визначити тактику гештальту?

Факт карта – письмова фіксація обставин щодо гештальту та встановлення зв'язку між ними.

Дефолтна система мозку – існуюча анатомічно сукупність елементів, функціонально спрямована на обчисленні соціальних зав'язків особистості.

Діє незалежно (автономно).

Кількість соціальних зав'язків виражається «числом Донбара».

Визначити дефолтну систему мозку можливо шляхом письмової фіксації думок в умовах ізоляції від зовнішніх впливів.

Мережа визначення пріоритету спрямовується на рішення особистості щодо однієї з можливих альтернатив діяльності.

Мозок однозадачний.

Центральна виконавча мережа спрямовується на безпосереднє виконання завдання.

Завдання СРС

Підготувати проект в частині визначення гештальту та змістового аспекту систем та дефолтної системи головного мозку.

Список рекомендованої літератури

1. Amandine Bery, Albert Cardona, Pedro Martinez, Volker Hartenstein. Structure of the central nervous system of a juvenile acoel, *Symsagittifera roscoffensis*. *Dev Genes Evol.* 2010, 220(3-4): 61—76
2. ↑ Newman J. Psychological Theory // *Bulletin of Psychological Type*, Vol. 14, № 2, Spring 1991. [Реферативный перевод на русский язык](#)
3. Abe, C., Mon, A., Durazzo, T.C., Pennington, D.L., Schmidt, T.P., Meyerhoff, D.J., 2013.
4. Polysubstance and alcohol dependence: unique abnormalities of magnetic resonance-
5. Abraham, A., 2013. The world according to me: personal relevance and the medial prefrontal cortex. *Front. Hum. Neurosci.* 7, 341. <https://doi.org/10.3389/fnhum.2013.00341>.
6. J., Krystal, J.H., Corlett, P.R., 2012. NMDA receptor function in large-scale anticorrelated neural systems with implications for cognition and schizophrenia.
7. Saitta, S.C., Harris, S.E., Moss, E., Wang, P.P., Zackai, E., Emanuel, B.S., Simon, T.J.,
8. 2004. Effects of a functional COMT polymorphism on prefrontal cognitive function in
9. patients with 22q11.2 deletion syndrome. *Am. J. Psychiatry* 161, 1700–1702. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.161.9.1700>.
10. Becker, J.B., McClellan, M.L., Reed, B.G., 2017. Sex differences, gender and addiction.

Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)

Основним аспектом курсу є підготовка та виголошення проекту (саме цю навчальну активність й мається на увазі в терміні «практичний кейс»). Робота над проектом починається з першого практичного заняття та триває упродовж до моменту її публічного виголошення. У промові повинні бути використані всі ключові змістові аспекти курсу. Для цього в процесі розгляду теоретичного матеріалу визначають перспективи його використання в промові.

Тематику промови визначає сам студент з огляду на актуальні проблеми сучасності. Упродовж практичних занять із викладачем та студентами презентують та захищають тези методом аналізу аргументів та демонстрації, аналізують аспекти, пов'язані з елокуцією, меморією та акцією.

Проектну промову виголошують на практичному занятті в присутності групи. За бажанням студентів вона може бути записана та розміщена у відкритому доступі. У цьому разі може бути проаналізована реакція аудиторії. Також розглядається питання можливого відкриття та супроводу власного інформаційного ресурсу.

Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)

Упродовж вивчення курсу з метою узагальнення та закріплення матеріалу проводять дві контрольні роботи у форматі тестування.

Зміст тестів відповідає теоретичному матеріалу, наданому упродовж лекцій та опрацьованому на практичних заняттях.

Звіт за результатами виконання практичних робіт

Цю форму роботи спрямовують на практичне застосування набутих упродовж курсу знань методом їх використання в підсумковій проектній промові. Після проходження кожних двох тем потрібно зіставити їх зі стратегічними й тактичними завданнями, поставленими в процесі підготовки промови з огляду на забезпечення її ефективності. Отже, упродовж вивчення курсу потрібно підготувати чотири усних звіти на предмет використання в проектній промові теоретичного контенту.

Електронне навчальне видання

Методичні вказівки
вивчення курсу «**Self- проектна діяльність. Модуль 1. Технології**
критичного мислення у проектуванні»
для студентів спеціальності «028. Менеджмент соціокультурної
діяльності»
денної форми навчання

Відповідальний за випуск Н. Д. Світайло
Редактор О. Ф. Дубровіна
Комп'ютерне верстання О .О. Туляков

. Ум. друк. арк. 2,56. Обл. - вид. арк. 2.32

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.
Формат 60x84/16